

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	13 0 ต.ค. 2550	17	515 0	5

แฉ่ว“แม่เมาะ” ชมเหมืองลิกไนต์

การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย โรงไฟฟ้าแม่เมาะ โดยนายสหาย รักเหย้า รองผู้อำนวยการเชื้อเพลิง การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยนำสื่อมวลชนดูงานเหมืองแม่เมาะ ชมอาคารนิทรรศการเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ และซากฟอสซิลหอยดึกดำบรรพ์ อายุ 13 ล้านปี พร้อมพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้ประชาชนได้เข้ามาพักผ่อนหย่อนใจ รวมทั้งได้รับความรู้ในภารกิจของ กฟผ.

ใครที่เคยเดินทางไปอำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง มักได้ยินชื่อเสียงของเหมืองลิกไนต์แม่เมาะมานาน ทว่าน้อยคนนักจะเคยมีโอกาเข้าไปสัมผัสวิถีชีวิตของคนในเหมืองแห่งนี้ ปัจจุบันเหมืองลิกไนต์และโรงไฟฟ้าแม่เมาะได้เปิดเป็นแหล่งท่องเที่ยวให้ประชาชนที่สนใจเข้าเยี่ยมชมกิจการการทำเหมือง และการผลิตไฟฟ้า รวมถึงแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สวยงาม

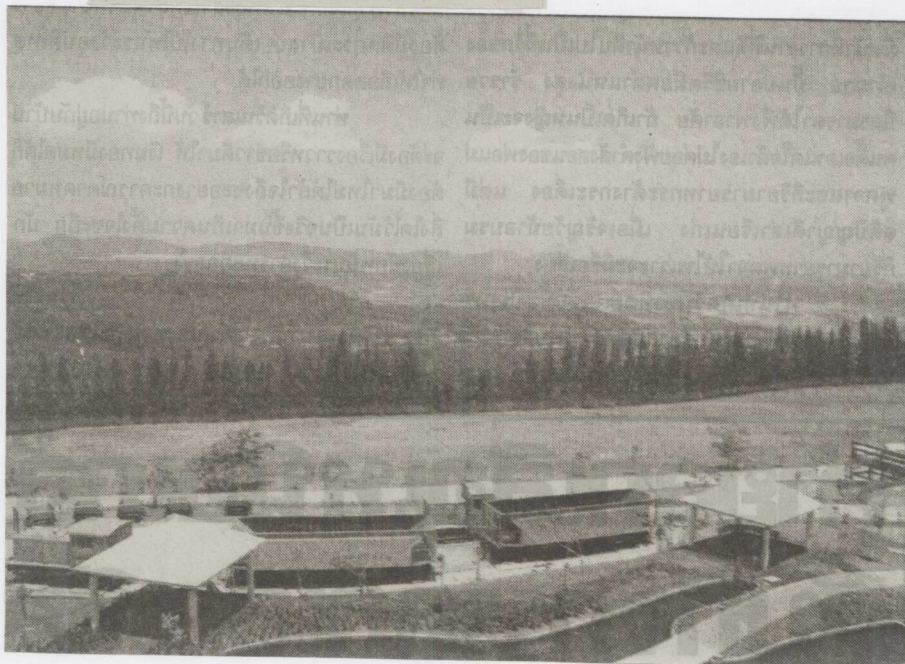
นายสหาย รักเหย้า รองผู้อำนวยการเชื้อเพลิง การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย กล่าวว่า โรงไฟฟ้าแม่เมาะเป็นโรงไฟฟ้าพลังความร้อนที่ใช้ลิกไนต์ขนาดใหญ่ที่สุดของประเทศไทยรวมถึงเอเชียอาคเนย์ เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี 2515 ปัจจุบันมีโรงไฟฟ้าทั้งหมด 13 เครื่อง กำลังการผลิต 2,400 เมกะวัตต์ ผลิตกระแสไฟฟ้าได้ประมาณ 15,450 ล้านหน่วยต่อปี จากการที่โรงไฟฟ้าแม่เมาะได้ดำเนินการมากกว่า 30 ปี โรงไฟฟ้าแม่เมาะจึงได้พัฒนาจากเหมืองลิกไนต์ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดลำปางโดยทางกฟผ.แม่เมาะได้มีการปรับปรุงภูมิทัศน์ต่าง ๆ

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	13 0 7.ค. 2550	1 7	515 0	5

มีพระบรมราชโองการให้ส่งวงแห่ลงด้านหินที่มีอยู่ในประเทศไว้ เพื่อให้ทางราชการเท่านั้นเป็นผู้ดำเนินการ และห้ามมิให้มีการสัมปทานทำเหมืองแร่เอกชนอีกต่อไป

ปี พ.ศ.2497 มีการจัดตั้งสำนักงานสำรวจภาวะด้านหินลิโด้ขึ้น เพื่อดำเนินการตรวจสอบว่ามีด้านหินลิโด้มากเท่าใด มีวิธีการขุดอย่างไรจึงจะเสียค่าใช้จ่ายน้อย และจะนำมาใช้ประโยชน์ได้อย่างไรบ้าง การดำเนินการสำรวจพบว่ามีปริมาณด้านหินในเหมืองแม่เมาะจำนวนกว่า 14 ล้านตันและคาดว่าจะเพิ่มสูงขึ้นในปริมาณถึง 120 ล้านตัน ดังนั้นจึงได้วางแผนงานเบื้องต้นขึ้นเพื่อนำเสนอต่อรัฐบาล โดยมีโครงการขุดด้านหินลิโด้ขึ้นมาเพื่อจำหน่ายเป็นเชื้อเพลิงผลิต

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	30 ต.ค. 2550	17	5150	5

กระแสไฟฟ้า

เมื่อรัฐบาลเห็นชอบในข้อเสนอดังกล่าว จึงได้ตราพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การพลังงานไฟฟ้าลิกไนต์ เพื่อดำเนินกิจการถ่านลิกไนต์ให้ได้ผลอย่างจริงจัง และในปีเดียวกันนั้นเอง องค์การพลังงานไฟฟ้าลิกไนต์ได้ก่อสร้างที่ทำการและบ้านพักที่แม่เมาะด้วยงบประมาณจากรัฐบาล เครื่องจักรเครื่องมือที่ได้รับจากรัฐบาลและสหรัฐอเมริกา และผู้เชี่ยวชาญองค์การลิกไนต์จากประเทศออสเตรเลียมาเป็นที่ปรึกษา ได้เปิดการทำเหมืองแม่เมาะโดยมีกำลังการผลิตรวม 12,500 กิโลวัตต์

การทำเหมืองถ่านหินลิกไนต์ในประเทศไทยระยะแรกนั้น ใช้วิธีที่เรียกว่า “เหมืองหอบ” โดยใช้แรงงานคนทำการเปิดหน้าดินและขนถ่าน รวมทั้งขนส่งถ่านหินขึ้นจากบ่อเหมือง ต่อมาเมื่อเครื่องจักรทุ่นแรงเริ่มแพร่หลาย

มากมายเพื่อให้พนักงานที่เกี่ยวข้องได้เข้ามาเที่ยวชมกิจการโรงไฟฟ้าแม่เมาะ ซึ่งทางกฟผ.ได้จัดให้มีจุดชมวิวเหมืองแม่เมาะ จัดสร้างอาคารนิทรรศการเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ และเมื่อไม่นานนี้ได้มีการขุดพบซากฟอสซิล หอยดึกดำบรรพ์อายุกว่า 10 ปี และได้เตรียมพัฒนาพื้นที่ 52 ไร่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ภายในกฟผ.แม่เมาะ ซึ่งคาดว่าจะอีกไม่นานจะเปิดให้นักท่องเที่ยวได้เข้าชม

กิจการการทำเหมืองลิกไนต์ในประเทศไทยเริ่มต้นมีมาตั้งแต่ปีพ.ศ.2460 ในสมัยรัชกาลที่ 6 เมื่อพลเอกพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระกำแพงเพชรอัครโยธิน ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมรถไฟหลวง ทรงมีพระ

ราชประสงค์จะส่งวนป่าไม้เอาไว้ จึงได้โปรดให้มีการสำรวจหาเชื้อเพลิงอย่างอื่นนำมาใช้แทนฟืนสำหรับหัวรถจักรไอน้ำ ในการนั้นได้ว่าจ้างผู้เชี่ยวชาญชาวฝรั่งเศสชื่อ นายบวแยร์ (MG.Boy-er) ให้มาดำเนินการสำรวจ และในปี พ.ศ.2464 - 2466 ได้จ้างชาวอเมริกันชื่อ นาย วอลเลซ ลี (Wallace Lee)

การสำรวจในสมัยนั้นต้องประสบความยากลำบากมาก เนื่องจากเครื่องมือเครื่องใช้ไม่มีเพียงพอ และการคมนาคมก็ไม่สะดวก ทั้งยังขาดแคลนเงินทุนอีกด้วย อย่างไรก็ตาม จากผลการสำรวจครั้งนั้นได้พบว่าถ่านหินลิกไนต์ที่บริเวณแม่เมาะ จังหวัดลำปางและที่คลองขนาน จังหวัดกระบี่ ซึ่งก่อนหน้านี้ บรรษัทถ่านหินซิลิกะบี ซึ่งดำเนินการโดยชาวอังกฤษได้รับพระราชทานให้ทำเหมืองที่บริเวณบ้านปุดา จังหวัดกระบี่ ต่อมาบริษัทบ่อถ่านหินซิลิกะบี จำกัด ได้เปิดการทำเหมืองลิกไนต์ที่บ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อปี พ.ศ.2465 ทำการขุดถ่านลิกไนต์ได้หลายพันตัน แต่กิจการถ่านหินลิกไนต์ไม่ประสบความสำเร็จ เนื่องจากขาดเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้งานในเหมือง ต่อสัมปทานของบริษัทบ่อถ่านหินซิลิกะบี ได้หมดอายุลงเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2470 พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 ได้ทรง

เข้ามามีบทบาทในประเทศไทยมากขึ้น จึงได้ใช้เครื่องจักรกลมาใช้ในการทำเหมือง

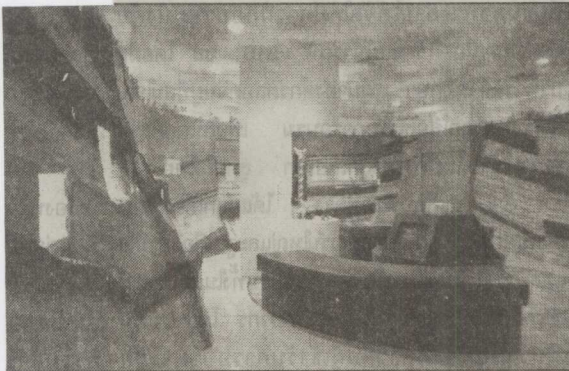
การทำเหมืองถ่านหินลิกไนต์ที่แม่เมาะ ทำเป็นแบบเหมืองเปิด ซึ่งก็คือเหมืองที่พัฒนามาจากเหมืองหอบ โดยใช้เครื่องจักรเปิดหน้าดินออกเป็นชั้นๆ จนถึงชั้นถ่านหิน ปัจจุบันเหมืองแม่เมาะได้กลายเป็นเหมืองลิกไนต์ที่ใหญ่ที่สุดในเอเชียอาคเนย์

วันที่ 1 พฤษภาคม 2512 รัฐบาลตราพระราชบัญญัติจัดตั้ง “การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย” โดยรวมกิจการของการลิกไนต์ การไฟฟ้าอันธและการไฟฟ้าตะวันออกเฉียงเหนือเข้าด้วยกัน พ.ศ.2515 รัฐบาลได้อนุมัติโครงการก่อสร้างโรงไฟฟ้าพลังความร้อนลิกไนต์แม่เมาะ จำนวน 2 เครื่อง กำลังผลิตเครื่องละ 75,000 กิโลวัตต์ งานขยายเหมืองแม่เมาะก็เพิ่มปริมาณจากที่เคยผลิตได้ปี

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	13 0 ต.ค. 2550	17	550	5

ละแวกบ้านเดิมเป็นล้าน ๆ ตัน หลังจากนั้น มีการก่อสร้าง โรงไฟฟ้าที่แม่เมาะเพิ่มขึ้น เป็น 13 เครื่อง รวมกำลังผลิต 2,400 เมกะวัตต์ ใช้ปริมาณถ่านหินปีละประมาณ 16 ล้าน ตัน

เหมืองแม่เมาะ นับเป็นแหล่งเชื้อเพลิงและ แหล่งพลังงานที่สำคัญของประเทศไทย นอกจากจะ ให้ประโยชน์โดยตรงด้วยทรัพยากรธรรมชาติ คือ ถ่านหินที่ นำมาใช้ผลิตกระแสไฟฟ้าแล้ว แม่เมาะยังเป็นสื่อข้อความ เจริญมาสู่ท้องถิ่นด้วยการสร้างงานแก่ชุมชน ความ ก้าวหน้าของโรงไฟฟ้าแม่เมาะ ดำเนินไปพร้อมกับความ เจริญของสังคม โดยได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนและที่สำคัญที่สุดคือ การ เสียสละของราษฎรในบริเวณพื้นที่ใกล้เคียงเหมืองแม่เมาะ ที่ต้องโยกย้ายจากถิ่นฐานเดิม

ปัจจุบัน กฟผ.แม่เมาะได้พัฒนาจากเหมือง ถ่านหินให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางนิเวศเพื่ออนุรักษ์คุณภาพ สิ่งแวดล้อมว่า การดำเนินงานของ กฟผ.ในอดีต ที่มีผล กระทบต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อม ทำให้เกิดภาพฝังใจ ได้ ถูกแก้ไขเรียบร้อยแล้ว ดังนั้นสิ่งที่ควรทำคือการพัฒนาให้ กฟผ.แม่เมาะเป็นแหล่งท่องเที่ยว ให้ทุกคนอยากเข้ามา ดูดอกบัวตองบานในฤดูหนาว อยากเข้ามาเที่ยวชมที่ กฟผ.แม่เมาะ ถ้าทำให้คนทั่วไปรู้สึกได้เช่นนั้น ความ ท่องจำในเรื่องมลพิษก็จะหมดไป ขณะเดียวกันก็เปิดโอกาส ให้เข้าชมโรงไฟฟ้า ดูขั้นตอนการผลิต การควบคุมมลภาวะ ต่างๆ ไม่ใชการสร้างภาพแต่เป็นสิ่งที่เขาได้พบเห็นจริง

กฟผ.แม่เมาะ ได้เปิดรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการ สัมผัสธรรมชาติ สามารถเข้าไปพักผ่อนภายในกฟผ.แม่เมาะ ซึ่งได้มีการปรับปรุงสถานที่ปลูกต้นไม้ คืนความสมบูรณ์

ให้กับธรรมชาติ โดยเฉพาะที่หลุมขุดถ่านหิน มีการจัด บริเวณไว้ให้นักท่องเที่ยวได้เข้าไปชมการขุดถ่านหินลึกในดิน ได้อย่างกว้างขวางสุดลูกหูลูกตา

แหล่งท่องเที่ยวภายใน โรงไฟฟ้าแม่เมาะ

สวนพฤกษชาติ หรือ ศาลาชมวิว เป็น บริเวณที่ทั้งคนจากการทำงานเมือง ซึ่งได้ปรับปรุงไว้ เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ โดยการปลูกต้นไม้ใน บริเวณนี้ ไม่ตัดไม้ประชิดกันๆ นอกจากนั้นใน บริเวณนี้ยังมีลานสเก็ตเครื่องเล่นเด็กได้เล่น

อาคารนิทรรศการเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ภายในบริเวณมี พระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้า เจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 พระองค์ทรงมีพระบรม ราชโองการให้สงวนถ่านหินในที่แม่เมาะและกระบี่ ไว้ใช้ประโยชน์ในราชการเท่านั้น นอกจากนี้ยังมี ห้องจัดแสดงเทิดพระเกียรติ รัชกาลที่ 7 ห้อง ธรณีวิทยาจัดแสดงด้วยระบบ 3 มิติ ห้องเหมือง และโรงไฟฟ้า รวมทั้งห้องจำหน่ายของที่ระลึก ความโดดเด่นของห้องจัดแสดงต่างๆ ให้ข้อมูลเป็น สื่อมีเดียที่ทันสมัยที่สุดแห่งหนึ่งของเอเชีย

ทุ่งบัวตอง อยู่บริเวณที่ทั้งดินด้าน ตะวันออกของบ่อเหมือง พื้นที่กว่า 500 ไร่ ในช่วง เดือนพฤศจิกายนถึงธันวาคม ดอกบัวตองจะบาน สะพรั่งเหลืองอร่ามบริเวณนี้เป็นจุดชมวิวที่มีความสูง อยู่ในระดับเทียบเท่าปล่องโรงไฟฟ้าแม่เมาะ สามารถ ชมวิวบริเวณรอบ กฟผ.แม่เมาะและย่านกอกแม่เมาะ จุดชมวิวด้านบ่อทิศตะวันตก ชมการทำ เหมืองเปิดที่ใหญ่ที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยใช้เครื่องจักรกลที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในประเทศไทย ความลึกของบ่อเหมือง ประมาณ 200-300 เมตร จากระดับผิวดิน

จักรพงษ์ ถ้าบุญเรือง
jakpong@chiangmainews.co.th